

Planbureau voor de Leefomgeving

De wetenschap achter een breed welvarend leven

Een steeds betere brede welvaart in de regio. Dat is het doel van de in 2018 gestarte Regio Deals. Maar hoe is de brede welvaart verdeeld over de regio's en over de inwoners van deze regio's?

Mark Thissen, Emil Evenhuis en Josse de Voogd met een reactie van Natalie Burger

Doel: In dialoog tussen wetenschap en beleid ontdekken welk beleid over de regionale verdeling van de brede welvaart in Nederland we kunnen onderbouwen met bestaand onderzoek en waar aanvullend onderzoek nog noodzakelijk is.

Beoogd Resultaat: Welke bestaande kennis kan beleid versterken en welke onderzoeksvragen zouden als eerste beantwoord moeten worden?

- 1 Emil Evenhuis (PBL): Meerwaarde van brede welvaart en meerwaarde van toepassing op regionaal niveau
- 2 Mark Thissen (PBL): Gemeentelijke verschillen en samenhang in Brede Welvaart
- 3 Josse de Voogd (onafhankelijk onderzoeker): Over buitenstaanders en gevestigden in iedere gemeente
- 4 Natalie Burger (BZK): Reactie vanuit het Regio Deal Beleid
- 5 Reactie en discussie met de zaal

Planbureau voor de Leefomgeving

Meerwaarde van brede welvaart en meerwaarde van toepassing op regionaal niveau

Emil Evenhuis

Brede welvaart

> **Brede welvaart:**

- Omvat alles wat mensen van waarde vinden (oftewel: welzijn)
- De mate waarin dat welzijnsniveau duurzaam wordt voortgebracht

> **Meerwaarde – Integraal kader:**

- Alle aspecten van het welzijn van mensen in samenhang bekijken
- Ook effecten op welzijn ‘elders’ in ogenschouw nemen.
- En effecten op welzijn ‘later’

Verbreding van perspectief

Economische indicatoren

Welzijn van mensen
in alle aspecten

*Verbrede blik...
en verbreed
speelveld*

JdL

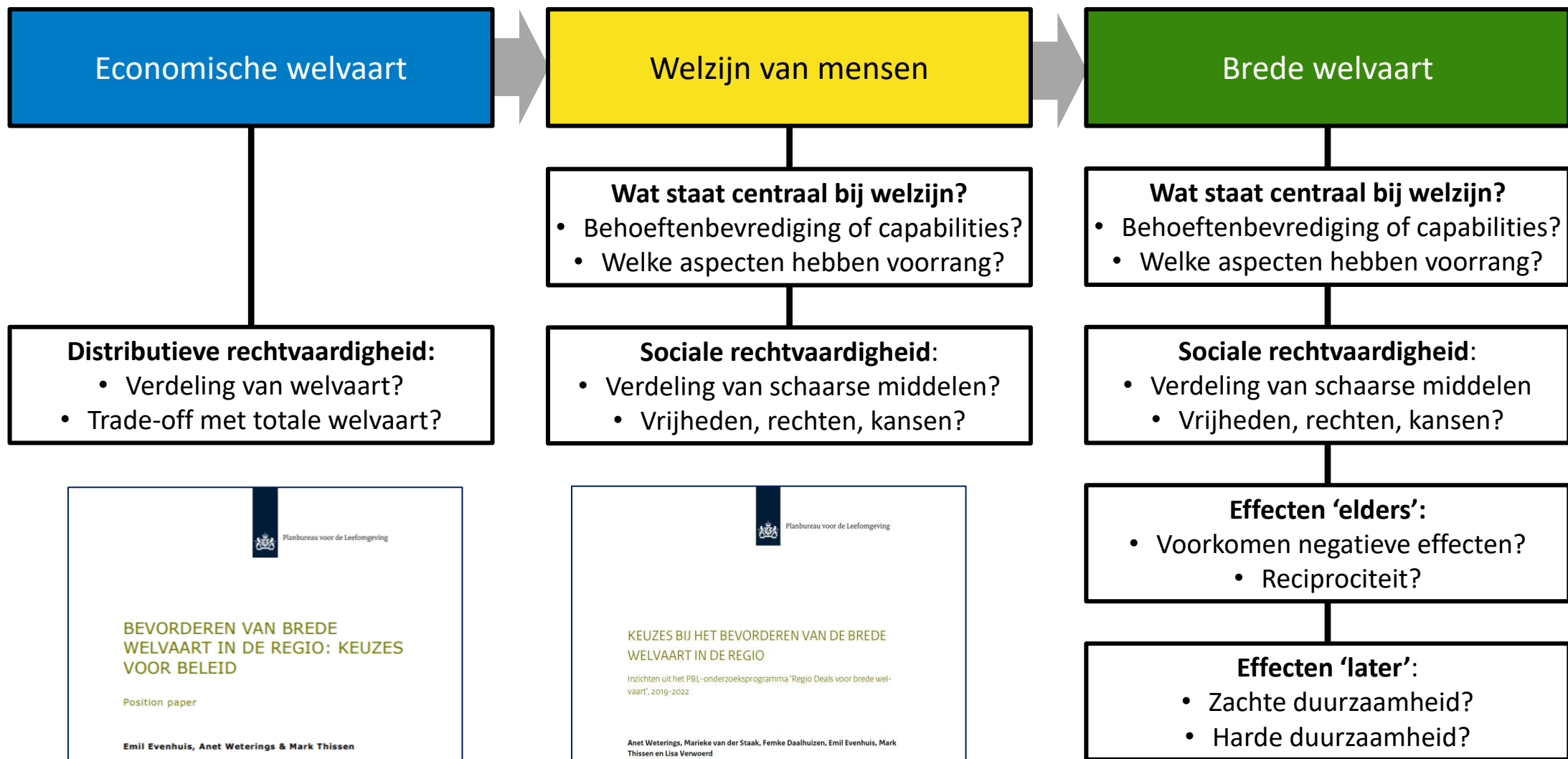
Duurzame ontwikkeling:
• Effecten 'elders'
• Effecten 'later'

Brede welvaart op regionaal niveau

- > Dagelijks leven van mensen speelt zich grotendeels af binnen een bepaalde regio
- > Omstandigheden binnen die regio zullen dus belangrijk zijn voor het welzijn van mensen (en regio's verschillen wat dat betreft)
- > Rationale voor 'regiospecifiek' beleid:
  - Welzijn van mensen kan verbeterd worden door de omstandigheden in een regio met gericht beleid te verbeteren
  - Er zijn bovendien er verschillen tussen regio's mbt wat mensen belangrijk vinden; om welzijn te vergroten zou daar
- > Schaal van 'de regio'? Hangt af van schaal waarop relevante omstandigheden zich voordoen

Brede beschouwing → Maken van keuzes

Planbureau voor de Leefomgeving

Gemeentelijke verschillen en samenhang in Brede Welvaart

Mark Thissen

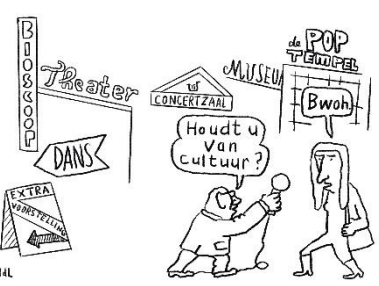
Samenhang in Nederland

> **Beperkte samenhang over lange afstanden:**

- De baten van een investering in een provincie slaan voor 70 procent neer in de eigen provincie, voor 20 procent in de rest van Nederland en voor 10 procent in het buitenland.

> **Samenhang is niet symmetrisch:**

- Grote provincies profiteren meer van investeringen in kleine provincies dan omgekeerd.

Verdeling en samenhang in Brede Welvaart

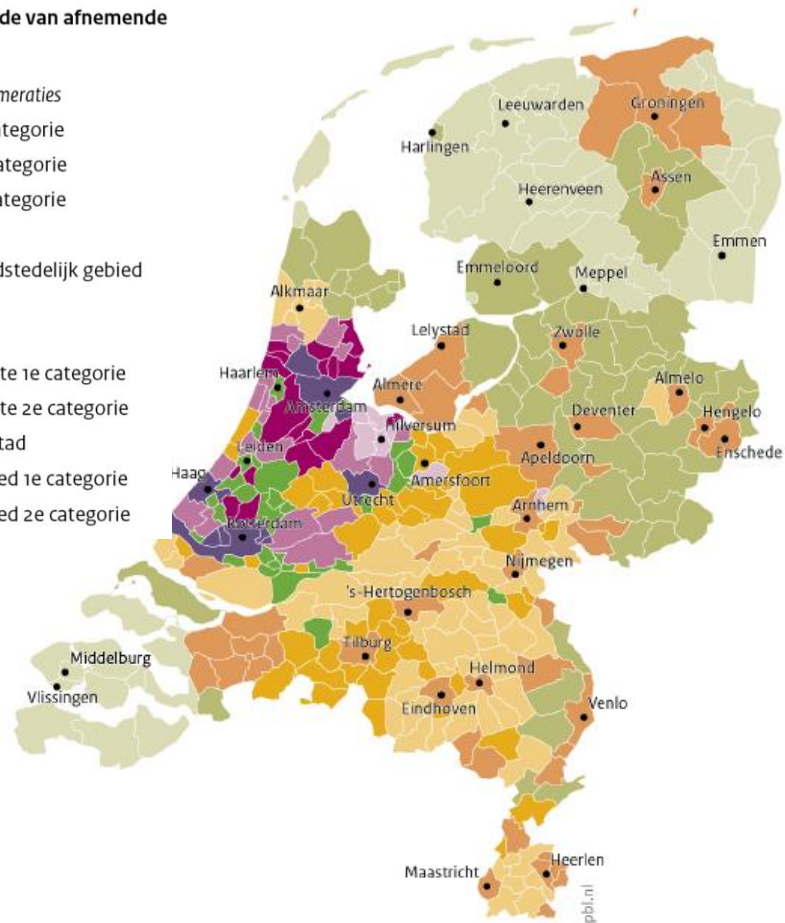
Gebieden in volgorde van afnemende brede welvaart

Randstedelijke conglomerationen

- Voorstad 1e categorie
- Voorstad 2e categorie
- Voorstad 3e categorie
- Grote stad
- Landelijk Randstedelijk gebied

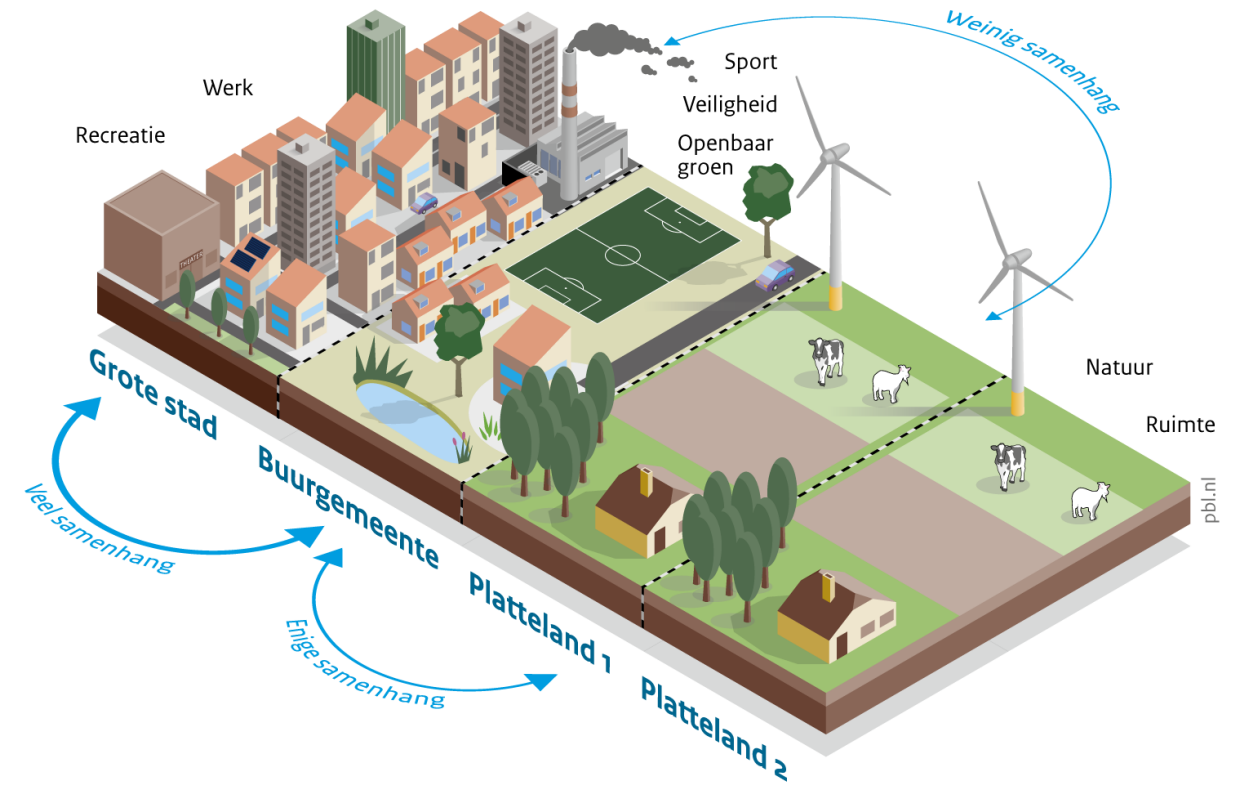
Laagstedelijk gebied

- Woongemeente 1e categorie
- Woongemeente 2e categorie
- Middelgrote stad
- Landelijk gebied 1e categorie
- Landelijk gebied 2e categorie

Bron: PBL, gebaseerd op data uit 2019

Het belang van regionale samenhang in brede welvaart

Bron: PBL

Wetenschap voor beleid

> **Regiospecifiek beleid:**

- Kleinere regio's profiteren slechts beperkt van investeringen in grote regio's.
- Stem beleid af op het probleem in de probleemregio:
  - Gemeenten verschillen van elkaar
  - Inwoners van gemeenten verschillen van elkaar.

> **Gemeentelijke Samenwerking: Richt beleid op de samenhang in (kleinere) gebieden.**

- Gebiedsagenda: De brede welvaart in een gemeente is afhankelijk van de toegang tot verschillende aspecten van brede welvaart binnen en buiten (!) de gemeente.

> **Leer van vergelijkbare gemeenten:**

- Vergelijkbare gemeenten kunnen in andere delen van het land liggen.

Over buitenstaanders en gevestigden

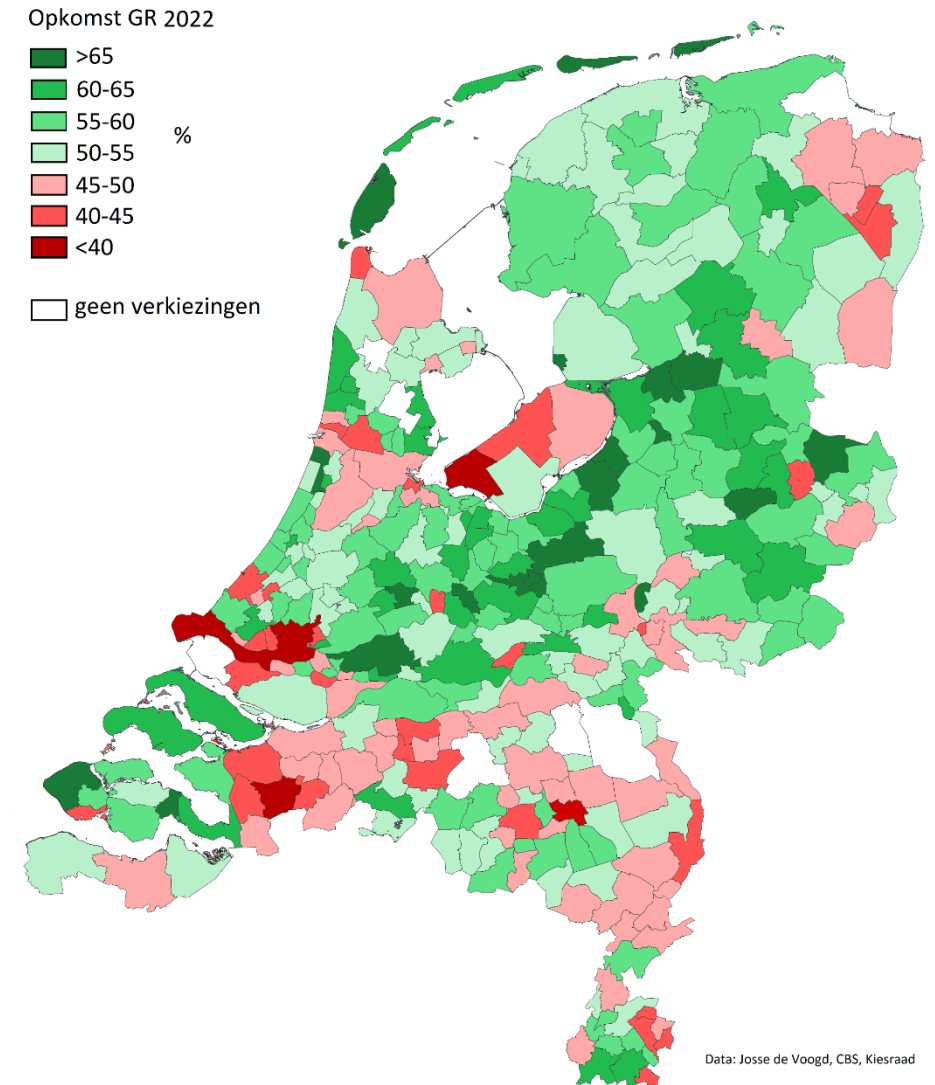
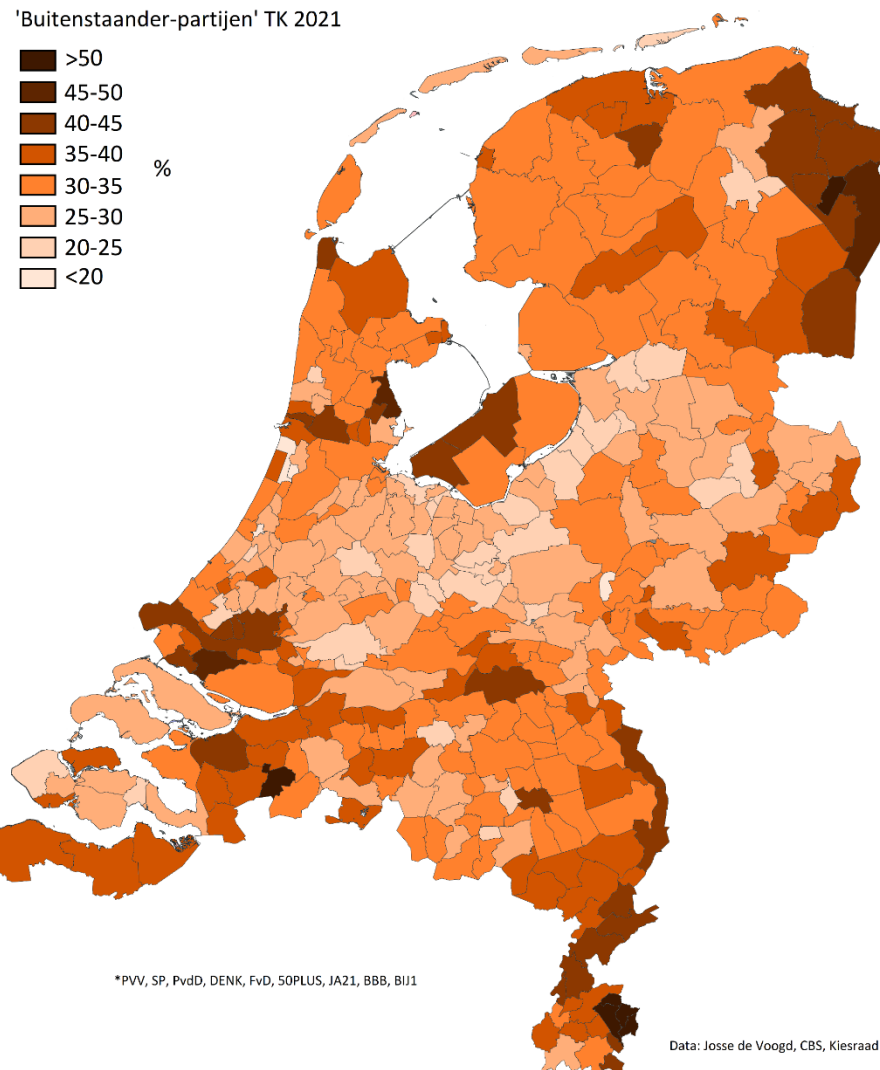
- > Josse de Voogd – zelfstandig onderzoeker & publicist ruimte, politiek en samenleving

Atlas van Afgehaakt Nederland *Over buitenstaanders en gevestigden*

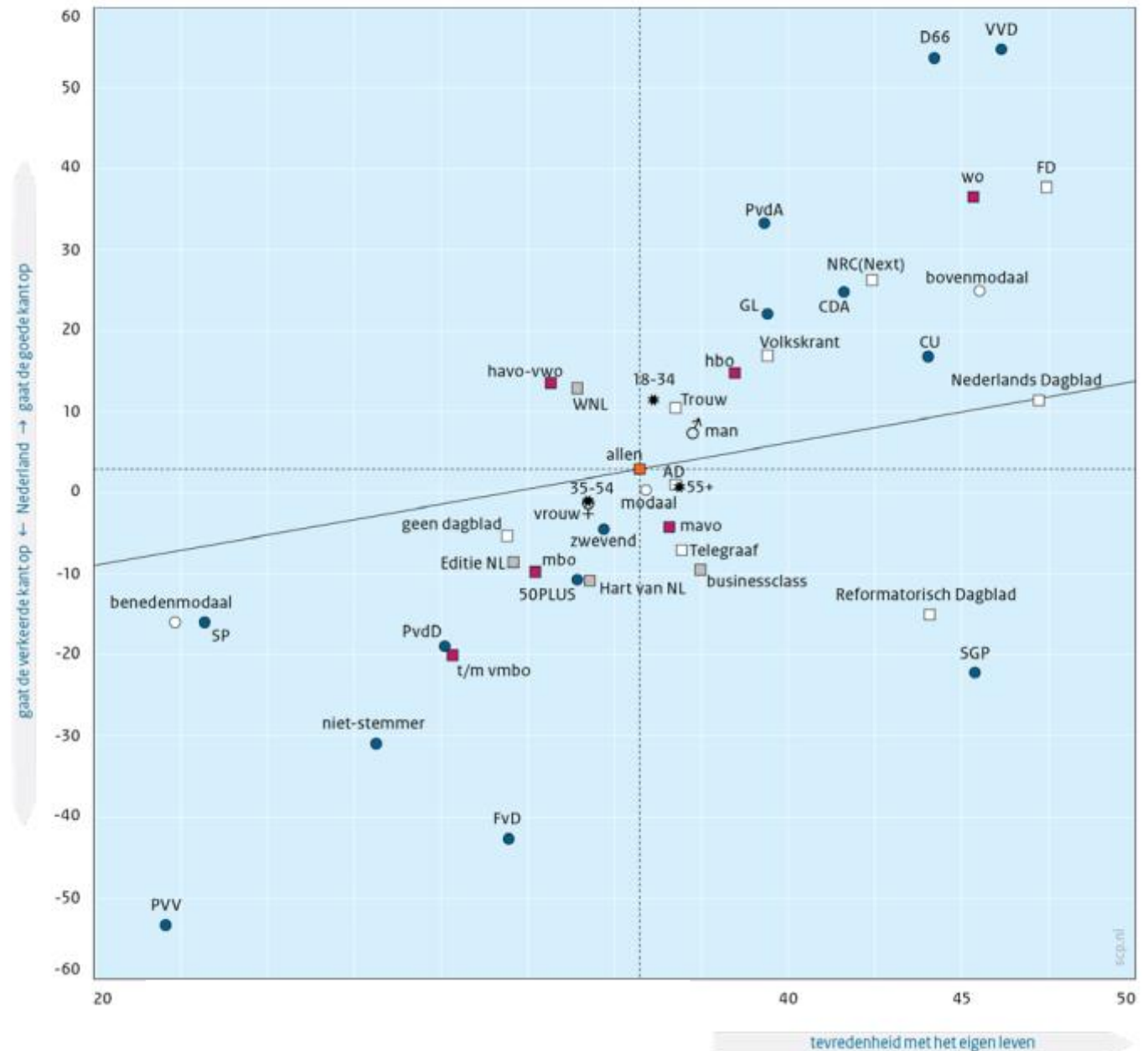
Josse de Voogd & René Cuperus

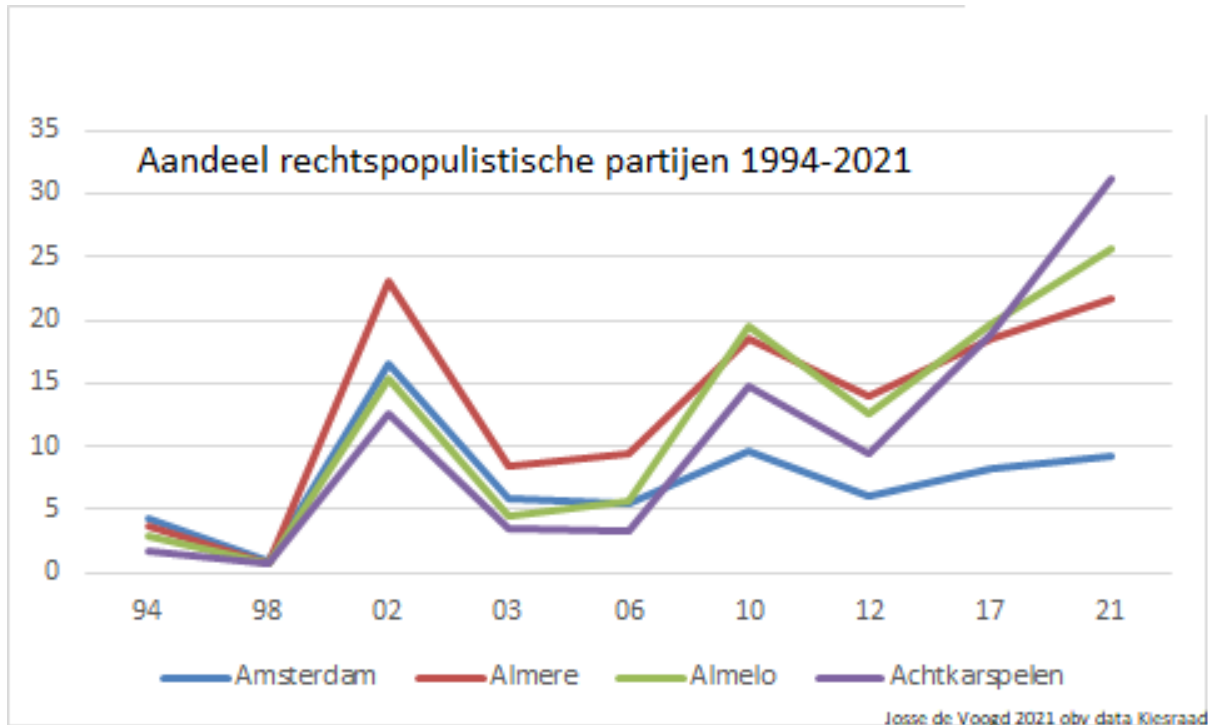
Tevreden Nederland regeert

Afbeelding: SCP, zoals gepubliceerd in Atlas van Afgehaakt Nederland
<https://www.scp.nl/publicaties/monitors/2018/12/28/burgerperspectieven-2018-4>
<https://kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/atlas-van-afgehaakt-nederland/>

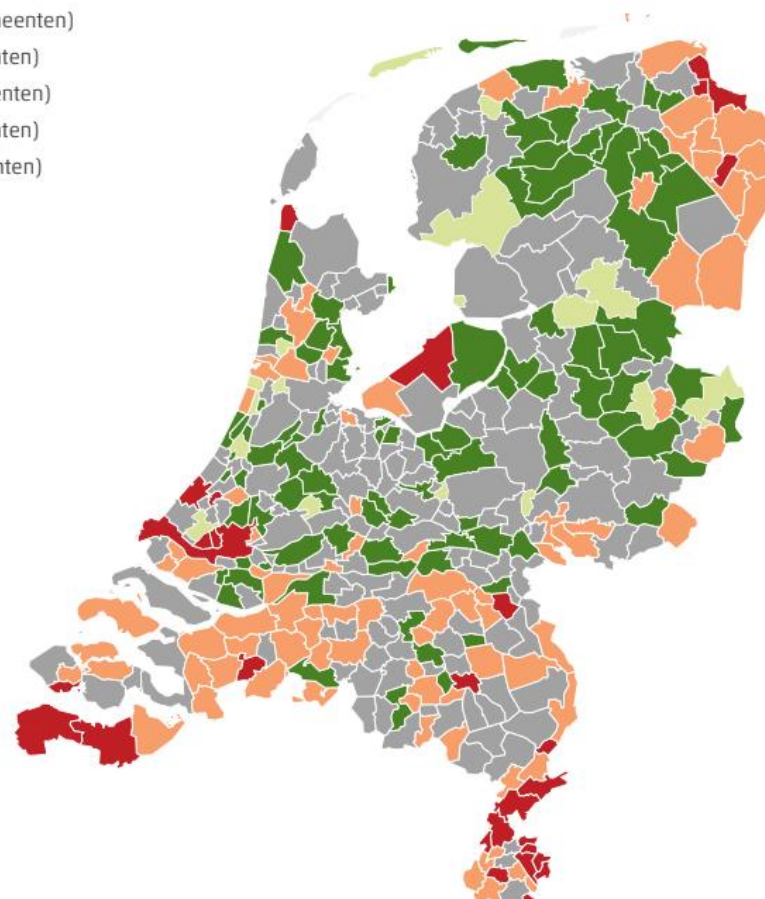
Periferisering van onbehagen

Burgerschapszone

2.1 Percentage dat eigen gezondheid als minder dan goed ervaart per gemeente, 2016

- Minder dan 17% (16 gemeenten)
- 17% tot 21% (94 gemeenten)
- 21% tot 25% (164 gemeenten)
- 25% tot 29% (87 gemeenten)
- 29% of meer (27 gemeenten)
- Te weinig data

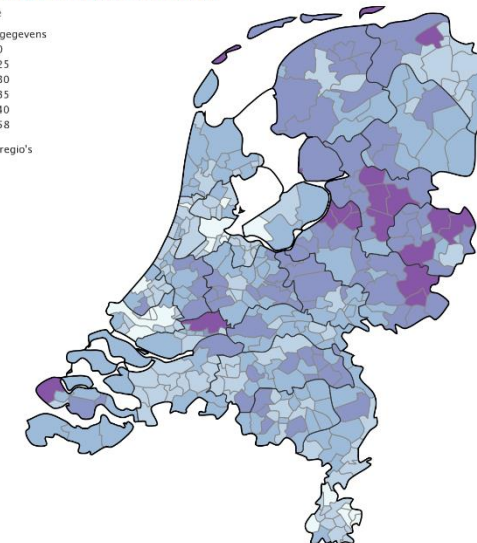

Vrijwilligerswerkers 2020

Klik op een gemeente voor meer details

Percentage

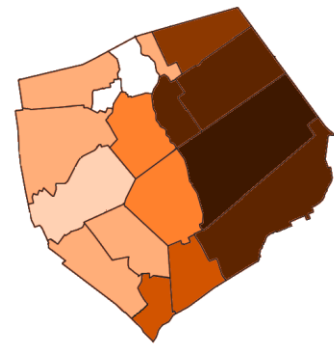
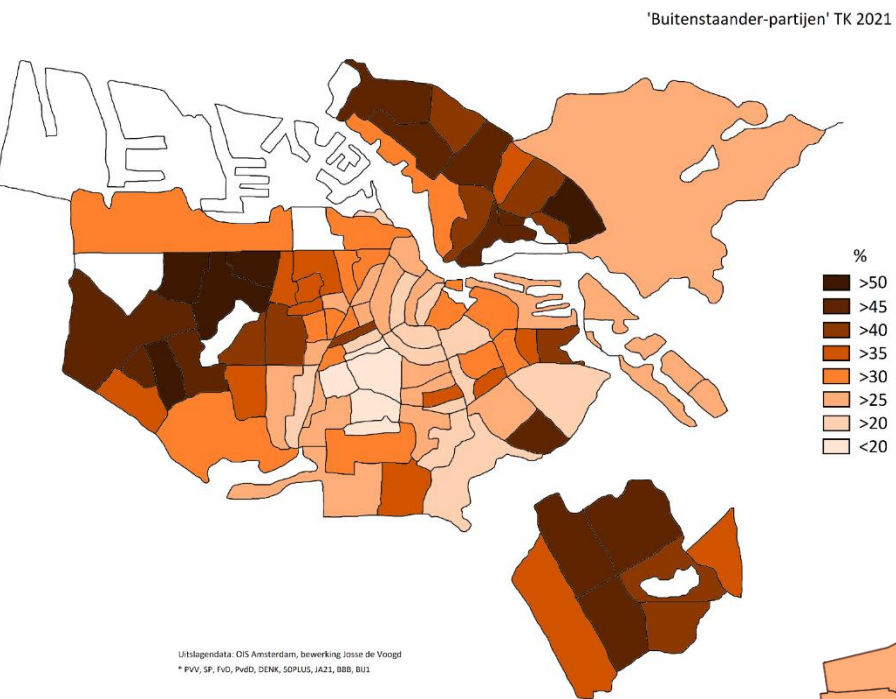
- Geen gegevens
- 9 - 20
- 20 - 25
- 25 - 30
- 30 - 35
- 35 - 40
- 40 - 58
- GGD-regio's

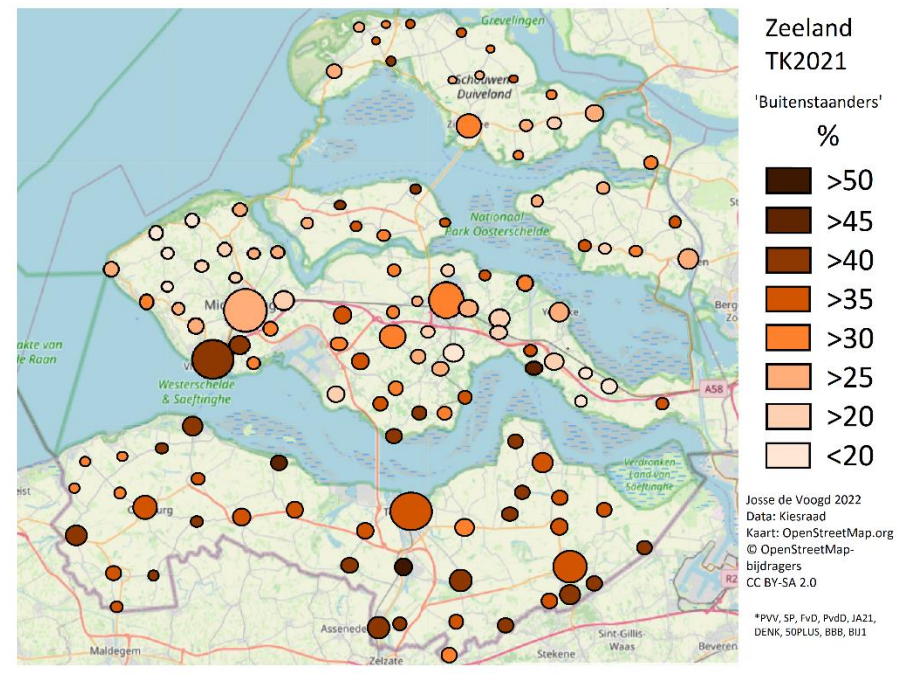
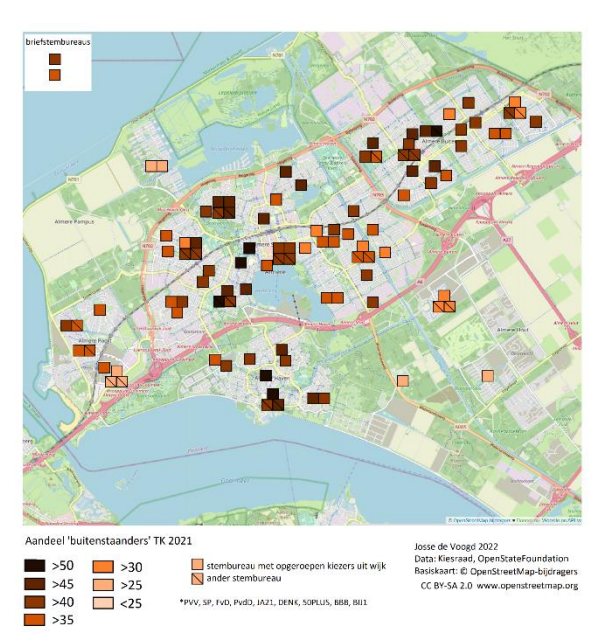
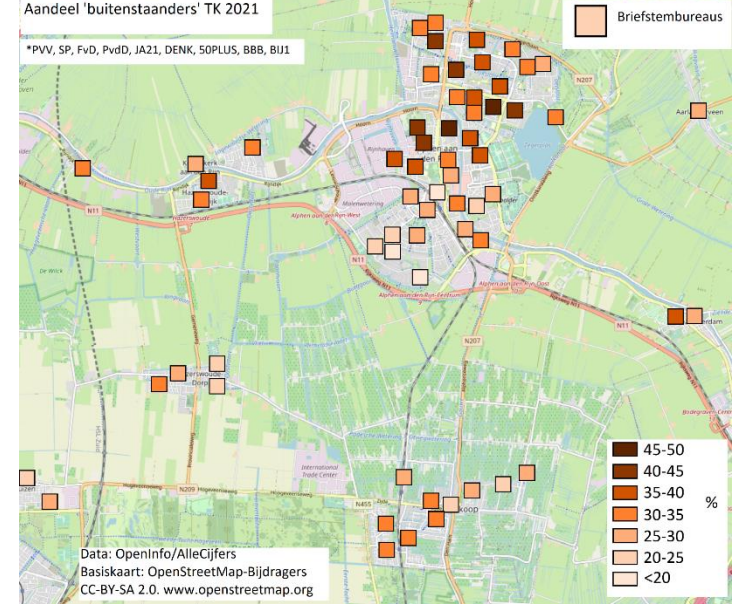
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking obv SMAP-methodek, RIVM)

Inzoomen

Borger-Odoorn
 Tweede Kamerverkiezingen 2017
 Aandeel Buitenstaander-partijen
 PVV, SP, PvdD, SOPLUS, FvD, Denk

Typologisering

Doel: In dialoog tussen wetenschap en beleid ontdekken welk beleid over de regionale verdeling van de brede welvaart in Nederland we kunnen onderbouwen met bestaand onderzoek en waar aanvullend onderzoek nog noodzakelijk is.

Beoogd Resultaat: Welke bestaande kennis kan beleid versterken en welke onderzoeksvragen zouden als eerste beantwoord moeten worden?

4 Natalie Burger (BZK): Reactie vanuit het Regio Deal Beleid

5 Reactie en discussie met de zaal